

Newspaper : Krungthep Turakij (Live&Living)	Date: 15 May 2015
'HEADLINE' : กระดังงาลูกผสม	Page: 34-35
Section : -	Column Inch : 198
Circulation : 145,530	PR Value : 768,042

ปัจจุบันพรรณไม้ดอกไม้ประดับ นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิตประจำวันของเรา โดยเฉพาะกลุ่มของไม้ดอกที่มีกลิ่นหอมหวาน สีสดของดอกโดดเด่น และกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว พืชกลุ่มนี้นับว่าเป็นยาบำรุงขนานตืออย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยผ่อนคลายจิตใจ ให้ความสดชื่นเมื่อยามเหนื่อยล้าจากภาระกิจการงานต่างๆ หรือแม้กระทั่งในยามเช้าตรู่ของทุกวัน พรรณไม้ดอกหอมที่นิยมนำมาปลูกเลี้ยงกันตามบ้านเรือนหลายชนิด เป็นไม้พื้นเมืองที่ดอกมีกลิ่นหอมและได้รับความนิยมมาตั้งแต่อดีตกาล ตัวอย่างเช่น ลำดวน สายหยุด ชำมะนาด นมแมว นางแย้ม การเวก และแก้วมุกดา เป็นต้น

พรรณไม้หลายชนิดที่ดอกมีกลิ่นหอม สีสดใสดุ กลิ่นสวยเด่น แต่กลับยังไม่เป็นที่รู้จัก เนื่องจากหาปลูกเลี้ยงยาก ดอกออกน้อย หรือออกเป็นฤดูกาล เช่นพรรณไม้ในกลุ่มของวงศ์กระดังงาบางชนิด ได้แก่ กลาย (*Mitrephora keithii* Ridl.) ที่ทรงพุ่มมีขนาดเล็ก เพียง 2 – 3 เมตร สามารถปลูกเลี้ยงได้ทั้งในกระถางหรือลงดินในสวนขนาดเล็ก (พื้นที่จำกัด) ดอกดก กลิ่นหอม และออกตลอดปี แต่ทว่าดอกมีขนาดเล็ก กลิ่นหอมอ่อนๆ ในขณะที่บางชนิดดอกมีขนาดใหญ่ กลิ่นหอม

ภาพที่ 1 ลักษณะพรรณไม้วงศ์กระดังงา 3 ชนิด ได้แก่ กลาย มหาพรหมราชินี และมะปวน

แรง แถมยังมีชื่อเป็นสิริมงคล นั่นก็คือ มหาพรหมราชินี (*Mitrephora sirikitiae* Weerasooriya, Chalermglin & R.M.K.Sauders) แต่ชนิดนี้ดอกออกน้อย ในช่วงปลายร้อนต้นฝน (เมษายน – พฤษภาคม) และอีกชนิดที่ดอกสวย ออกดก แต่ลำต้นมีขนาดใหญ่ ต้องปลูกเลี้ยงลงดิน โอกาสที่จะชมดอกน้อย เนื่องจากอยู่สูงจากพื้นดิน ชนิดนี้มีชื่อว่า มะปวน หรืออีกนามหนึ่งว่า นมหนู (*Mitrephora tomentosa* Hook.f. & Thomson) (ภาพที่ 1)

อย่างไรก็ตามพรรณไม้เหล่านี้ก็ได้มีการพัฒนาสายพันธุ์ ด้วยวิธีการปรับปรุงพันธุ์ (Hybridization) เพื่อให้ได้ลูกผสมสายพันธุ์ดี สามารถนำมาปลูกเลี้ยงเป็นไม้ประดับดอกหอม เช่นเดียวกับการพัฒนาสายพันธุ์ในพืชชนิดอื่นๆ การปรับปรุงพันธุ์ชนิดนี้ เริ่มจากการรวบรวมและคัดเลือกต้น (สายพันธุ์) นำข้อดีและลักษณะเด่นของแต่ละชนิดมาจับคู่ผสมข้ามกัน เพื่อพัฒนามาเป็นพืชที่สามารถปลูกเลี้ยงได้ในสวนหย่อมตามบ้าน เหมาะต่อความต้องการของคนในยุคปัจจุบันที่มีพื้นที่ปลูกเลี้ยงอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบ้านเรือนที่ไม่มีพื้นที่ที่จะปลูกเลี้ยงลงดิน แต่สามารถปลูกเลี้ยงในกระถางแทน

การคัดเลือกพรรณไม้วงศ์กระดังงา สกุลมหามัทรี หรือที่หลายคนคงเคยได้ยินในนามของ Genus *Mitrephora* จำนวน 3 สายพันธุ์ คือ กลาย มหามัทรีราชินี และมะปวน เป็นสายพันธุ์พ้อและแม่ ซึ่งมีลักษณะโดดเด่นแตกต่างกันออกไป ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว และเหมาะต่อการพัฒนามาเป็นไม้ดอกหอมประดับในอาคาร

สำหรับพรรณไม้ดังกล่าวข้างต้น เมื่อได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้ว ได้ลูกผสมชนิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมีลักษณะดีและโดดเด่นแตกต่างกันออกไป 2 ลักษณะ ได้แก่

ภาพที่ 2 ลักษณะพรรณไม้สายพันธุ์แม่ (กลาย) มหามัทรีราชินี (พ้อ) และลูกผสม (กลาย x มหามัทรีราชินี)

ลูกผสมที่เกิดจาก กลาย (แม่) x มหามัทรีราชินี (พ้อ) มีศักยภาพที่สามารถเป็นไม้ดอกหอมที่ปลูกเลี้ยงในกระถางได้เช่นเดียวกับกลาย เนื่องจากทรงพุ่มมีขนาดเล็ก สามารถออกดอกได้ดีตลอดปี ดอกกลีบสีส้มของดอกมีส่วนผสมระหว่างแม่และพ้ออย่างชัดเจน โดยกลีบดอกชั้นนอกจะมีสีเหลืองอ่อน ชั้นในสีชมพูสด กลิ่นหอมแรงไม่แตกต่างจากมหามัทรีราชินี (ภาพที่ 2)

ลูกผสมที่เกิดจาก กลาย (แม่) x มะปวน (พ้อ) ชนิดนี้มีลักษณะพิเศษเป็นอย่างมากเนื่องจากสามารถออกดอกได้เมื่อต้นยังมีอายุน้อย ความสูงเพียง 30 เซนติเมตร และปลูกเลี้ยงได้ในกระถางหรือพื้นที่จำกัดขนาดเล็ก ลักษณะโดดเด่นนี้แปรผันจากสายพันธุ์พ้อโดยสิ้นเชิง เนื่องจากมะปวนสายพันธุ์แม่ ลำต้นสูง 5 – 10 เมตร กว้างจะเผยโอบตัวดอกออกมาให้เชยชม (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 ลักษณะพรรณไม้สายพันธุ์แม่ (กลาย) มะปวน (พ้อ) และลูกผสม (กลาย x มะปวน)

จากการพัฒนาสายพันธุ์พืช ทั้ง 3 ชนิด ในกลุ่มนี้ คงเป็นแนวทางอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสายพันธุ์อื่นๆ ในวงศ์กระดังงา ให้มีชนิดจำนวน และลักษณะที่ดี เด่น เหมาะต่อการนำไปใช้ปลูกเลี้ยงตามบ้านเรือน อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจในวงการไม้ดอกไม้ประดับต่อไป

ขอขอบคุณข้อมูลจาก คุณอนันต์ พิริยะภัทรกิจ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)